

Financováno
Evropskou unií
NextGenerationEU

Národní
plán
obnovy

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Snídaňové kluby

Metodická kuchařka pro základní školy

Obsah

Úvod	3
Co jsou snídaňové kluby a proč jsou důležité.....	4
Plánování a zajištění chodu snídaňového klubu	6
První kroky a identifikace potřeb a cílů	6
Modely fungování, prostory a personální zajištění	8
Zaměření klubu	10
Vytváření podpůrného prostředí a doprovodné aktivity	10
Zapojení celé školy	11
Financování	13
Výživa a hygiena.....	13
Zapojení dobrovolníků	14
Zapojení žáků	14
Monitoring a evaluace	15
Snídaňové kluby a podpora NPI.....	16
Financování	16
Metodická podpora	16
Přílohy	17
Jak lze snídaňové kluby podporovat s dalšími nástroji.....	17
A. Personální podpora	17
B. Přímá podpora žáků	19
Inspirace pro komunikaci s rodiči.....	20
Příklad základního úvodního dotazníku	20
Detailní dotazník: Chceme/potřebujeme ve škole snídaňový klub?	21
Vzor průvodního dopisu a souhlasu s účastí	23
Vzory dotazníků pro žáky	24
Řekni nám, co si myslíš (dotazník pro starší žáky)	24
Vzory evaluačních dotazníků.....	25
Jednoduché kartičky pro menší děti.....	25
Dotazník pro mladší žáky	25
Dotazník pro starší žáky.....	26
Modelové příklady.....	27
Příklady ze zahraničí	30
Checklist a shrnutí: Principy úspěšného klubu	31
Odkazy a zdroje	32

Úvod

Snídaňové kluby mají mnoho podob, charakterizují je nicméně základní společná východiska a znaky. Jejich hlavním cílem je snaha o řešení hladu a podvýživy u školních dětí (ať už se u nich objevují z jakéhokoliv důvodu), mají ale řadu dalších funkcí a přínosů.

V zahraničí vznikly zhruba v polovině minulého století, v dnešní době jsou rozšířené zejména v anglicky mluvícím prostředí – ve Spojených státech amerických, Kanadě, Irsku, Velké Británii, Austrálii a na Novém Zélandu, v různé míře fungují i v Evropě (ve Finsku, Dánsku, Španělsku, na Slovensku), ale i v Jihoafrické republice a dalších afrických zemích, Mexiku, Latinské Americe i v několika asijských státech. V České republice zatím nemají velké zastoupení.

V některých případech jde o iniciativy národních vlád, jinde jsou programy iniciované a financované prostřednictvím Světového potravinového programu, případně národních i nadnárodních charitativních organizací. Kluby ale fungují i s podporou „zdola“ – někde to jsou školy a jejich zřizovatelé, kteří jsou si vědomi přínosů snídaňových klubů a rozhodli se je ve svých zařízeních zavést, jinde jsou kluby provozovány jako komunitní iniciativy, aktivity církevních společenství nebo programy navázané na potravinové banky, případně jako programy zaštitěné významnými producenty potravin.

Modelů je celá řada, stejně jako se na zajištění a rozvoji snídaňových klubů podílí řada partnerů. Jen málo zemí má jasně dané financování ze strany vlády nebo místních autorit, většina klubů proto kombinuje různé přístupy. Z různých modelů fungování vyplývají i různé modely řízení. Ve většině se ale ukazuje důležitost metodické podpory, která je nezbytná pro to, aby si každá škola našla cestu, která nejvíce vyhovuje její situaci, možnostem a potřebám a která pomáhá naplňovat předem stanovené cíle.

To je ostatně i účelem této kuchařky – provést školy plánováním, založením, provozováním i pravidelnou evaluací vlastního modelu snídaňového klubu. Kromě toho kuchařka nabídne některé příklady ze zahraničí, přehledný checklist toho, na co je při založení klubu důležité myslet, modelové příklady, ale i některé praktické nástroje. Ty jsou obsaženy v přílohách, které mohou sloužit jako vodítko nebo inspirace. Další zdroje budou postupně dostupné na webu NPI.

Kuchařka vznikla jako součást projektu Podpora rovných příležitostí. Reaguje na katalog nástrojů, který je součástí výzvy Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k předkládání žádostí o poskytnutí dotace z Národního plánu obnovy na podporu škol s nadprůměrným zastoupením žáků se sociálním znevýhodněním.

Co jsou snídaňové kluby a proč jsou důležité

Snídaně je považována za nejdůležitější jídlo dne. Přesto řada dětí před školou z různých důvodů nesnídá. Na vyučování přicházejí hladové, což s sebou nese řadu problémů. Správná výživa je klíčová i z hlediska kognitivního vývoje v průběhu dětství a adolescence. Školní snídaňové kluby tak mohou hrát zásadní roli při zajištění vyvážené a kvalitní stravy u dětí a pomoci jim dosáhnout lepších školních výsledků. Kromě samotné stravy poskytují i bezpečné a vřelé prostředí, které naplňuje širší škálu potřeb dětí a pomáhá jim rozvíjet sociální vazby, silné stránky i sebevědomí. V některých zemích tvoří snídaňové kluby centrum celé komunity a podílejí se na jejím každodenním životě i prosperitě.

Jak vidno, snídaňové kluby nejsou založeny na pouhém poskytování snídaní. Snaha o překonání hladu u dětí je samozřejmě jejich legitimním a nejdůležitějším cílem, výzkumy však naznačují, že ty nejúspěšnější kluby mají vedle toho velmi dobře rozvinutou a zaintegrovanou sociální složku. K jejich udržitelnosti přispívá, když zapojují žáky, rodiče a zákonné zástupce dětí, celou školu i širší komunitu (včetně studentů středních a vysokých škol). Takové kluby nabízejí komplexní služby v bezpečném prostředí, jejich filosofie je orientována na člověka. Jejich cílem je zlepšit zdraví, preventivní i stravovací návyky všech, kdo se na chodu a aktivitách klubů podílejí.

Kluby, které vznikají v oblastech s vyšší mírou deprivace, se mohou stát významným nástrojem řešení sociálního znevýhodnění a podpory sociálního začleňování. Snídaňové kluby mohou pomoci zajistit nejzranitelnějším dětem pravidelný přístup k výživné snídani a podpořit školní docházku, snížit počet pozdních příchodů do školy, zlepšit soustředění a učení a pomoci rozvíjet vztahy s vrstevníky.

Jak vypadá úspěšný snídaňový klub?¹

- Snídaňový klub zajišťuje **univerzální přístup ke zdravým snídaním**, které se každé ráno podávají v přátelském a podpůrném prostředí.
- **Je dostupný všem žákům.**
- Zahrnuje **pestrou nabídku zdravých a kvalitních jídel**, včetně ovoce a zeleniny.
- Poskytuje dětem **zábavné a bezpečné místo**, ve kterém se mohou socializovat a společně posnídat.
- **Zapojuje dobrovolníky z řad žáků**, napomáhá rozvoji důležitých dovedností, leadershipu, sebevědomí.
- **Buduje pozitivní vztahy** mezi školou a místní komunitou a mezi žáky a dospělými mentory a vzory.
- **Poskytuje příležitosti** pro vzdělávání nejen v oblasti výživy, posiluje zdravé návyky.
- Přispívá k **rozvoji zdravé školní komunity**.

A jaké jsou jeho přínosy?²

Díky klubu klesá počet dětí, které začínají vyučování hladové

- Jedním z nejběžnějších důvodů pro založení snídaňového klubu je snaha nasycit děti, které přicházejí do školy hladové. Poskytování snídaní je stěžejní, protože řada dětí doma nesnídá – ať už proto, že doma jídlo nemají (nebo nemají hlad), rodiče nemají čas jim snídani připravit, chybí jim pro snídani vhodné zázemí nebo pocházejí z domácností zatížených jinými problémy, které mohou mít na děti negativní dopady.

¹ Adaptováno z [Build them Up Guide: A Guide to Starting and Sustaining a Successful School Breakfast Club](#)

² Adaptováno z [Breakfast Clubs Setup and Implementation: Briefing for School Leaders](#)

Zdravé snídaně pomáhají dětem jíst zdravěji a vybudovat si zdravé návyky

- I proto je důležité, aby nabízené potraviny byly kvalitní a zdraví prospěšné a aby snídaně byly nutričně vyvážené.

Snídaňový klub může u dětí podporovat včasný příchod do školy

- Pro řadu dětí představuje motivaci k tomu, aby docházely do školy včas. Ze zkušeností zahraničních klubů je zřejmé, že i pro ty děti, které pravidelně docházely na vyučování pozdě, jsou snídaně i možnost strávit čas se spolužáky dostatečným důvodem pro to, aby si přivstaly.

Díky klubu se děti lépe koncentrují a dávají pozor při vyučování

- Děti, které mají hlad, se při výuce těžko soustředí. To ovlivňuje i jejich schopnost se učit. Díky klubům začnou den najezené, klidněji, bez stresu a mohou se tak lépe připravit na výuku a koncentrovat už od rána.

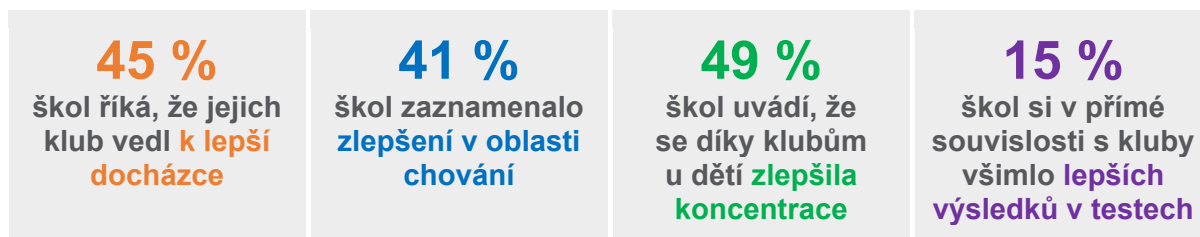
U dětí, které se účastní snídaňového klubu, se zlepšuje chování

- Hladové děti víc zlobí – i toho si všímají školy, které snídaňové kluby provozují. Tím, že dětem pomůžeme začít den v bezpečném prostředí, ve kterém je zdravé jídlo samozřejmostí, zlepší se i jejich chování ve třídě. Pozitivní dopady pak vnímá celá třída, nejenom děti, které se klubu účastní.

Děti, které se klubu účastní, rozvíjejí i své sociální a další dovednosti

- Nástrojů, které klub může využít k rozvoji sociálních a dalších měkkých dovedností u dětí, je celá řada. Některé školy zapojují děti do chodu klubu – kromě přípravy samotných jídel se mohou podílet na jeho propagaci, výběru menu, organizaci doprovodných aktivit nebo zvláštních událostí. I tam, kde aktivní zapojování dětí není normou, mají kluby v tomto ohledu důležité přínosy. Společné snídaně v klidném a bezpečném prostředí usnadňují komunikaci se spolužáky z různých ročníků i s pedagogy. Ti zase mohou lépe zachytit případné potíže a identifikovat děti, které vyžadují větší pozornost.

Přínosy snídaňových klubů dle průzkumu společnosti Kellogg's ve Velké Británii³

„ Žáci, kteří snídají ve školních klubech, vykazují lepší výsledky v matematice, pravidelnější docházku a dochvilnost, sníženou míru úzkosti, deprese a hyperaktivity. “

³ An Audit of School Breakfast Club Provision in the UK: A report by Kellogg's ([R5 Kelloggs Breakfast Club Audit APSE.pdf](#))

Plánování a zajištění chodu snídaňového klubu

První kroky a identifikace potřeb a cílů

Naším cílem je, aby si vaše škola navrhla takovou podobu snídaňového klubu, která bude vycházet z vaší unikátní situace, potřeb školy i samotných žáků. Mezi faktory, které je dobré při nastavování vašeho modelu zohlednit, patří věkové, genderové, etnické i sociální charakteristiky žáků vaší školy, stejně jako základní charakteristiky území, ve kterém se vaše škola nachází. Důležitý je i širší kontext. Dojíždějí k vám děti na dlouhé vzdálenosti? Jak je vaše škola ukotvena v místní komunitě? Spolupracujete s nějakými dalšími organizacemi, například neziskovými, a jaké jsou vaše vztahy se zřizovatelem a s rodiči? Jaké jsou vaše zkušenosti s obědy zdarma? Jaké další zdroje můžete využít (finanční, dobrovolníky)? To vše a mnoho dalšího bude vstupovat do vaší úvodní rozvahy.

Školám při plánování pomáhá, když mezi žáky a jejich rodiči, ale například i mezi pracovníky školy, zrealizují úvodní průzkum, který může poskytnout cenné informace pro další rozhodování o podobě a nastavení klubu, aby byl úspěšný. Ujasníte si díky němu, jak nastavit klíčové parametry a kolik žáků bude mít už ze začátku zájem se klubu účastnit. Kromě průzkumu je určitě dobré zařadit téma snídaňového klubu na setkání s rodiči, poradu učitelského sboru, vést neformální rozhovory s dětmi i rodiči. Vždy je potřeba zvolit takovou formu, která bude nejlépe přístupná a srozumitelná a bude odpovídat vašemu cíli (dotazníky se hodí pro sběr informací od vysokého počtu respondentů, neformální rozhovory nebo fokusní skupiny zase na porozumění detailu, případně na ověření zkusím, které může být způsobeno nesrozumitelností dotazníku).

Co je dobré si ujasnit před tím, než začnete klub plánovat

Jaké jsou vaše hlavní cíle a důvody k založení snídaňového klubu?

- Znáte rozsah problémů, které chcete řešit?
- Je vaším hlavním důvodem to, aby žáci neměli ráno hlad a mohli se lépe soustředit na vyučování?
- Chcete zlepšit jejich dochvilnost, docházku, studijní výsledky nebo chování?
- Míříte případně ještě dále a chcete využít pozitivních dopadů klubu na rozvoj sociálních a dalších dovedností žáků, jejich sebevědomí, vztahů ve škole?
- Rádi byste navázali lepší vztahy s rodiči nebo rovnou posílili roli vaší školy v rámci místní komunity?
- Chcete se zaměřit na celou školu nebo primárně na žáky, kteří se potýkají s různými typy obtíží vyplývajících ze sociálního znevýhodnění?
- Jak snídaňový klub zapadá do kultury a přístupu celé školy?
- Jakými nástroji budete podporovat zájem o účast na klubu?
- Jsou vaše cíle SMART/ER (konkrétní, měřitelné, dosažitelné, realistické, dosažitelné v čase a případně opakovaně hodnotitelné)?

Jaké má vaše škola zdroje a možnosti? Může se z klubu stát celoškolská aktivita?

- Kdo bude za organizaci školního klubu zodpovědný?
- Je možné vedením klubu pověřit školního asistenta, asistenta pedagoga, sociálního pedagoga, koordinátora inkluze nebo jinou podpůrnou pozici?
- Má tato osoba plnou podporu vedení?
- Zná přínosy klubu pro žáky i pro školu?
- Zná přínosy klubu i zbytek pedagogického sboru?
- Koho bude mít koordinátor k ruce, aby bylo zajištěné hladké fungování klubu?

- Z čeho budou jednotlivé pozice financovány?
- Může být koordinace klubu součástí jejich běžné pracovní doby?
- Je možné snídaňové kluby propojit s dalšími školními/projektovými aktivitami a kurikulem?
- Může na kluby pravidelně docházet například školní psycholog?
- Lze klub propojit s nějakými existujícími iniciativami, do kterých je škola zapojená? Jak se mohou navzájem podporovat?
- Jaké další nástroje z katalogu nástrojů mohou klub podpořit?
- Chcete v rámci klubů rozvíjet i další aktivity (čtenářský kroužek, doučování, pohybové aktivity, čištění zubů, hry, vypracovávání domácích úkolů...)?
- Jak má být klub nastaven, aby umožnil i rozvoj sociálních a měkkých dovedností žáků a jaké personální zajištění je k tomu třeba?
- Máte možnost zapojit do chodu klubu i rodiče (například jako dobrovolníky nebo prostřednictvím místa dotovaného úřadem práce)?
- Máte možnost čas od času zapojit i dobrovolníky mimo okruh rodičů (pracovníky NNO, policisty/strážníky, asistenty prevence kriminality)?
- Z jakých surovin (dle možností vašeho rozpočtu) budou snídaně připravovány?
- Máte možnost obrátit se na sponzora / lokální byznys, který může pomoci se zajištěním části potravin?
- Jak zajistíte, aby poskytovaná strava vyhovovala z nutričního hlediska?

Jaká očekávání a představy mají rodiče a žáci?

- Mají všechny informace o tom, jak klub funguje a jak je možné se do něj přihlásit?
- Rozumí tomu, co s sebou účast na klubu nese?
- Nemají obavy ze stigmatizace?
- Zvládnou se do školy na daný čas dostat?
- Jak často a v kolik hodin má klub otevírat?
- Jakou nabídku jídel preferují?
- Měli by o snídaně, byť hrazené, zájem i rodiče?
- Vědí, na koho se obrátit v případě nejasností?
- Důvěřují tomu, že snídaňový klub jejich dětem poskytne bezpečné prostředí?
- Jsou rodiče obeznámeni o možné přítomnosti školního psychologa?
- Vědí, že svačinu může jejich dítě dostat i v případě, kdy není fyzicky možné přijít do školy s předstihem?
- Očekávají, že klub bude poskytovat nějaké další aktivity (doučování, hry, fyzickou aktivitu, čištění zubů)?
- Chtějí rodiče, aby se jejich děti podílely na chodu klubu?
- A chtějí se na něm podílet samotné děti?
- Mohou se na chodu klubu podílet i rodiče (například jako dobrovolníci, sponzoři, pomoci s propagací, zajišťovat některé doprovodné aktivity)?

Jak zajistíte co nejširší dostupnost?

- Chcete klub otevřít všem nebo jenom určitým žákům?
- Bude pro vás alespoň ze začátku schůdnější zaměřit se například na žáky z ekonomicky znevýhodněných rodin, na ty, které pravidelně docházejí do školy pozdě nebo potřebují dodatečnou podporu?
- Může vaše škola realizovat model, kdy je snídaně poskytována zdarma všem?
- Jak zajistíte, aby se informace o klubu dostala k co nejvyššímu počtu žáků?
- Jak případně zajistíte, aby se dostala primárně k těm žákům, na které cílíte, bez toho, aby to je nebo jejich rodiny stigmatizovalo?
- Jak budete monitorovat, že ti nejohroženější žáci klub navštěvují?
- Jak zapojíte rodiny, se kterými se vám nedaří pravidelně komunikovat?
- Chcete organizovat otevřené dny pro rodiče?

Kde se snídaňový klub bude odehrávat?

- Existuje celá řada modelů – preferujete zavedení jednoho hlavního modelu nebo můžete vyzkoušet i jejich kombinaci?
- Chcete snídaně podávat v jídelně, cvičné kuchyňce, ve třídě nebo jako balíčky?
- Je možné vyčlenit další prostory pro práci s menší skupinou dětí (pokud je potřeba)?
- Vyhovují vámi zvolené prostory hygienicky?
- Poskytují příležitosti pro zapojení dětí do přípravy snídaně?
- Je v nich prostor pro doprovodné aktivity, hry, doučování, domácí úkoly?
- Je v nich tichý koutek, kde mohou děti jen tak relaxovat, případně probrat se členem personálu to, co potřebují, aniž by byly rušeny?
- Máte vymyšlený způsob, jak nenechat o hladu děti, které (bez vlastního zavinění) chodí do školy pozdě (právě tyto děti často patří mezi ty nejohroženější)?
- Je zajištěna možnost, jak využít přebytky (například formou svačín)?
- Máte veškeré potřebné vybavení?

Jak budete monitorovat fungování klubu, vyhodnocovat jeho dopady a zdokonalovat jej?

- Budete chtít klub nejprve otestovat nebo rovnou spustíte ostrou fázi?
- Máte nastaveny cíle a způsob jejich měření?
- Jaké nástroje budete používat ke sběru informací?
- Jak budete získávat zpětnou vazbu přímo od dětí?
- A jak od dalších zapojených osob?
- Jak poznáte, že klub vámi nastavené cíle naplňuje?
- Po jak dlouhé době to můžete změřit a jak často chcete sběr dat opakovat?
- A jaké máte nastavené mechanismy pro to, abyste mohli klub na základě zpětné vazby zdokonalovat?
- Máte plán fungování nastaven dostatečně dopředu?
- Jak a koho budete o výsledcích evaluace informovat?
- Je možné úspěchy klubu komunikovat i s veřejností, například prostřednictvím médií?

Modely fungování, prostory a personální zajištění

Pro snídaňové kluby neexistuje jeden univerzální návod: každá škola je jiná a má různé potřeby, modely lze kombinovat. Také cíle každého z modelů jsou trochu jiné, modely se mezi sebou liší i náklady, typem poskytovaného jídla či možnostmi pro zapojení samotných žáků. Většina modelů se neobjevuje v čisté formě a školy si je uzpůsobují tak, aby byly realizovatelné v jejich specifických podmínkách. Na základě vybraného modelu fungování vyplynou i nároky na prostory a požadavky na personální zajištění.

Realizace programu generuje celou řadu (různých) činností, které je potřeba personálně zajistit, od logistiky a přípravy jídla, po propagaci klubu či monitoring a evaluaci. Zatímco je možné úkoly rozdělit mezi více osob a plnění některých z nich svěřit dobrovolníkům, případně samotným žákům, je vhodné určit jednoho nebo dva hlavní koordinátory.

Koordinátor programu je zodpovědný za organizaci a dohled nad každodenním provozem snídaňového klubu a je hlavní kontaktní osobou pro ostatní členy, sponzory, dobrovolníky a širší školní komunitu. Kromě toho podporuje a vytváří vstřícné a přívětivé prostředí v souladu s posláním klubu, přispívá k jeho propagaci, zajišťuje monitoring a evaluaci.

Koordinační roli školy často svěřují asistentům pedagoga, využít lze i další podpůrné pozice (sociálního pedagoga, koordinátora inkluze...). Modely, kdy je snídaně poskytována ve třídách, jsou zase více závislé na třídních učitelích.

Jako místo konání snídaňového klubu školy nejčastěji využívají jídelny nebo jiné společné prostory určené ke konzumaci potravin. Někdy je dobré využít vícero různých prostor – někteří žáci mohou potřebovat klidné prostředí, kde si mohou dodělat úkoly, jiné zajímají doprovodné aktivity nebo se chtějí spíše socializovat. Rozdělení může pomoci pedagogům soustředit se na žáky, kteří potřebují větší podporu. Může být stálé (například ve speciálních školách/třídách) nebo může být volba ponechána na dětech a jejich aktuální náladě a potřebách.

Snídaňový klub provozovaný ve školní jídelně

V rámci tohoto modelu probíhá stravování v jídelně nebo jiném k tomu určeném prostoru, což umožňuje odbavení vyššího počtu žáků. Pro jeho zajištění je možné využít vybavení školní kuchyně, její personál i zavedené logistické procesy. Výdej jídla může probíhat u okénka/pultu nebo formou bufetu. Při druhé možnosti lze do výdeje zapojit i žáky. Tento model zahrnuje snídani u stolu, pestrou nabídku teplých i studených jídel a nápojů a určitou míru servisu. Výzvou může být zapojení dalších doprovodných aktivit a vytvoření neformálního prostředí (jinak, než platí při vydávání obědů), včetně výzdoby, která by sloužila účelům klubu.

Snídaně ve výukové kuchyňce / jiném neformálním prostoru

Tento model poskytuje více možností pro zapojení žáků do přípravy jídla, může však znamenat užší nabídku jídel a nižší kapacity, případně potřebu propracovanější logistiky (rozdělení žáků do skupin podle času, zajištění dalších místností pro doprovodné aktivity). Může dobře posloužit těm školám, které chtějí svůj klub zaměřit na určitou skupinu žáků.

Snídaně ve třídě

Nabídka snídaně ve třídě představuje logisticky jednoduchý model, jak zpřístupnit jídlo co nejvyššímu počtu dětí při relativně nízkých nákladech. Nemusí však vyhovovat potřebám všech škol, ani plnit sociální funkci v plném rozsahu. Zajišťují je třídní učitelé (tam, kde je to možné, tak ve spolupráci s asistentem pedagoga), snídaně jsou do jejich tříd doručeny například 30 nebo 15 minut před začátkem vyučování. Třídní učitel může toto nastavení využít k takzvanému „pomalému startu“, zapojovat se do neformálních konverzací s dětmi, pomoci dětem, s čím potřebují, iniciovat skupinové aktivity nebo hry.

Zdravé balíčky s sebou

Balíčky lze vydávat na jednom nebo několika k tomu určených místech, ať už je to u vchodu do školy, na hřišti nebo jinde. Tento model představuje flexibilní možnost, jak v krátkém čase obsloužit velký počet dětí. Je ideální pro děti, které přicházejí těsně před zvoněním a na tradiční snídaňový klub nemají čas. Oblíbený je také u starších dětí. Obvykle neumožňuje nabízet teplá jídla, sám o sobě nezahrnuje ani doprovodné aktivity. Ty je možné realizovat paralelně pro ty žáky, kteří o ně projeví zájem.

Ať už zvolíte jakýkoliv model, nezapomeňte na děti, které přicházejí pozdě. Zvláště u menších dětí, závislých na doprovodu dospělé osoby, je to pravděpodobně bez jejich vlastního zavinění. Jde přitom o děti, které patří mezi ty nejohroženější a často přicházejí hladové. Snídaně by pro ně měla být vždy k dispozici a nabízena jako samozřejmost. Pozdní příchod by neměl být vnímán jako důvod pro neposkytnutí snídaně a ponechání žáka o hladu.

Zaměření klubu

Zaměření klubu bude vycházet z cílů a potřeb, které si vaše škola identifikovala před spuštěním programu. Ty určí i to, zda má být klub zdarma a otevřený pro všechny nebo jen pro vybrané žáky, zda umožníte účast rodičů a zákonných zástupců dětí, zda budou kluby organizovány pravidelně každý den (a kde) a zda je budete chtít doplnit nějakými dalšími aktivitami.

Kluby, které jsou přístupné všem žákům, mají nejvíce přínosů pro celou školu. Nejen, že se jich účastní vyšší počet dětí, tento model může pomáhat překonávat stigma, které by mohlo být klubu přiřazeno, kdyby se orientoval jen na určitý typ dětí. I pokud je výběr prováděn citlivě, mohou se děti i žáci cítit nepohodlně. Kritéria výběru mohou také exkludovat žáky, jejichž ohrožení se hůře identifikuje a není patrné na první pohled.

Pokud vaše kapacity neumožňují zahrnout všechny žáky, je samozřejmě možné zaměřit se na určité skupiny. Dobrou praxí je také otestovat klub na menší skupině žáků a pokud se osvědčí, hledat způsoby, jak jej upravit pro vyšší počet dětí. Některé kluby se primárně orientují na děti, které chodí pravidelně pozdě, mají často hlad, děti s problémovým chováním nebo ty, které potřebují dodatečnou podporu při učení. Pokud si s výběrem žáků nevíte rady, obraťte se na poradenské pracovníky školy (sociálního nebo speciálního pedagoga, výchovného poradce).

Už při přípravě klubu přemýšlejte, jak může snídaňový klub podporovat další aktivity, navazovat na probíranou látku, mimoškolní činnost, školní prevenci a navazování vztahů s rodiči a zákonnými zástupci dětí. Zkušenosti ze zahraničí ukazují, že v tomto směru jsou možnosti neomezené a záleží jen na kreativitě a přístupu vedení školy a klubu.

Ač je hlavním cílem klubu nasycit děti, které mohou mít ráno při příchodu do školy hlad, nebrání nic tomu, zapojit do jeho programu i další, vedlejší cíle. Některé kluby se zaměřují na podporu zdraví, zdravého stravování a životního stylu, ať už jako celku nebo se specializací na jednu konkrétní oblast (například zubní hygienu) a spolupracují se zdravotnickými zařízeními, jiné mohou být zacíleny více ekologicky (spolu s klubem například provozují školní zahradu, z níž čerpají suroviny pro přípravu snídaní), další pak propagují komunitní étos a zapojují dobrovolníky z řad členů místní komunity (rodiče, strážníky, záchranáře, studenty středních a vysokých škol...). Zajímavé možnosti a příležitosti může otevřít i spolupráce s místními firmami, distributory nebo producenty potravin.

Vytváření podpůrného prostředí a doprovodné aktivity

Zejména na prvním stupni se osvědčuje doplňovat snídaňové kluby o další aktivity, vedené zaměstnanci školy nebo mentory z řad starších žáků. Aktivity mohou zahrnovat hry, pohyb, hudbu, ale i podporu při vypracovávání domácích úkolů nebo učení. Na druhém stupni se osvědčuje méně formální a strukturovaný přístup.

Snídaňové kluby by měly vytvářet prostředí, ve kterém se každé dítě cítí bezpečně a vítaně, vnímá v něm podporu a respekt. Podpůrné prostředí vytváří příležitosti pro budování sebevědomí dětí, přispívá k rozvoji sociálních vazeb a zdravých vztahů s dospělými i spolužáky. S tím souvisí i to, že jsou v rámci klubů nastavena jasná pravidla a očekávání.

Důležité je zajištění adekvátního dozoru dospělých a jejich společné nastavení na vytváření podpůrného prostředí. To zahrnuje aktivní naslouchání, projevení zájmu o dítě, jasnou komunikaci a dodržení slibů, klidné a spolupracující řešení konfliktů, pozitivní motivaci,

zaměření na silné stránky, poskytnutí možnosti k zapojení, ale i přátelskou atmosféru, vřelé přivítání a úsměv. Nabízí se zde i možnost propojení s celoškolským mentoringovým programem, případně preventivními nebo zážitkovými aktivitami.

Potrava pro mozek může mít různé formy a tvary

Kreativity není nikdy dost

Žáci mohou společně vytvářet grafickou identitu klubu, podílet se na tvorbě newsletteru, navrhovat výzdobu a dekorace, plakáty o zdravé výživě nebo pozvánky na mimořádné události. Mohou pořádát různé soutěže a zapojit se do propagace klubu mezi ostatní žáky. V některých klubech ráno hraje hudba – žáci si mohou sami tvořit playlisty.

Deskové hry a kvízy

Jednoduché aktivity, mezi které patří různé puzzle, sudoku, vědomostní kvízy nebo deskové hry, pomáhají dětem nastartovat mozek a rozproudit myšlenky.

Čtenářské kluby

Snídaňové kluby jsou vhodným prostředím i pro podporu čtení mezi dětmi. Osvědčuje se navázání spolupráce s místními knihovnami, číst lze jak knihy, tak noviny a časopisy. Do zajištění chodu čtenářského klubu lze zapojit i starší žáky.

Pohybové aktivity

Alespoň jednou týdně je vhodné do klubu zařadit sportovní aktivity. Ty představují skvělý způsob, jak se probudit a nastartovat (metabolismus) na celý den. Nabídka může být pestrá, od fotbalu na školním hřišti po jógu či cvičení, které je možné realizovat uvnitř.

Podpora při učení a vypracovávání domácích úkolů

Řada dětí ocení možnost dodělat si ráno v příjemném a podpůrném prostředí domácí úkoly, případně se doptat na látku, které nerozumí. I tato aktivita představuje možnost pro zapojení starších žáků, kteří mohou pomáhat těm mladším.

Oslavy a zvláštní příležitosti

Některé školy v ČR se již nyní zapojují například do Férových snídaní, snídaněmi oslavují různé svátky, připomínají si významné události, zvou si zajímavé hosty. Takto pojaté snídaně mohou být příležitostí k představení nových jídel a přivítání rodičů nebo širší komunity.

Zapojení celé školy

Klíčovým faktorem, který má vliv na úspěšnost školního snídaňového klubu, je to, zda se podaří na pomyslnou palubu dostat celou školu, potažmo celou školní komunitu. Začíná to u zapojení vedení školy a jeho podpory, které jsou nezbytné pro to, aby byl klub dobře zintegrován do jejího celého fungování a stal se pevnou součástí školního dne.

Neméně důležité je ale i získání celého pedagogického sboru a zapojení nepedagogických pracovníků, zaměstnanců kuchyně, případně personálu zajišťujícího úklid, provoz a administrativu. Zavedení snídaňového klubu s sebou nese i změny v organizačním zajištění začátku školního dne, které by pracovníci měli akceptovat. Čím širší škála zaměstnanců souzní s filosofií a cíli klubu a bude si uvědomovat jeho pozitivní dopady na celou školu, tím snazší bude zajistit jeho každodenní chod, naplno využít jeho potenciál a zajistit udržitelnost (i překonat možné nepříjemnosti, které některým může klub přinášet).

Je dobré, aby všichni pedagogové znali přínosy snídaňového klubu, aby věděli, kterým žákům může pomoci nejvíce, jak je s nabídkou klubu oslovovat a motivovat k účasti, aby měli přehled o tom, které z dětí z jejich třídy klub navštěvuje a byli obeznámeni s možnostmi, jak klub propojit s výukou. Je-li vaše škola součástí komunitních škol nebo je zapojená do dalších projektů (Začít spolu, Skutečně zdravá škola...), využijte příležitosti a hledejte možnosti, jak školní snídaňové kluby propojit s již probíhajícími aktivitami.

Možnosti propojení s výukou (inspirace z Kanady)⁴

Předmět	Souvislosti se snídaňovým klubem
Zdravověda	Porozumění etiketám a složení jídla, nutričním informacím, zařazení jednotlivých potravin do kategorií, nácvik bezpečnosti v kuchyni, plánování jídelníčků, zdravé stravování a návyky.
Matematika	Rozpočtování, provádění výzkumů a vyhodnocování dotazníků, vytváření grafů, práce s množstvím v receptech, měření a výpočet množství surovin pro skupinu dětí (Kolik musím koupit pytlů jablek pro 50 dětí, když v jednom pytli je jich 8? Když jeden pytel stojí 30 korun, jaký bude celý rozpočet? Jakou část z něj tvoří daň?)
Jazyková výuka	Psaní novinových a PR článků, copywriting, psaní návodů a postupů (receptů), kritické myšlení a pokládání dotazů, čtení informací na etiketách, porozumění instrukcí z kuchařských knih, posilování mediální gramotnosti, nácvik porozumění na člancích a reklamě o jídle, diskuse o tom, jak poskytované informace a způsob jejich prezentace ovlivňují naše stravovací návyky.
Umění	Výroba plakátů/letáků propagujících snídaňový klub nebo nábor dobrovolníků, výzdoba místnosti, ve které se klub odehrává, udržování nástěnek, vytváření umění inspirovaného jídlem.
Zeměpis, občanská nauka	Hledání informací o nových jídlech inspirovaných různými kulturami po celém světě, učení se o globálním potravinovém systému, prozkoumávání českého kulturního dědictví v oblasti stravování, tradičních zdrojů potravin, mapování, odkud jídlo podávané na snídaňovém klubu pochází, jak dalekou cestu urazilo.
Věda	Získávání vědomostí o tom, jak některé skupiny potravin působí na naše tělo a zdraví, založení školní zahrady, studium rostlin, prozkoumávání potravních řetězců, provádění různých experimentů, pozorování a popis chemických změn v jídle.

Udržitelnost klubu a vůle investovat do něj nejen čas a energii personálu, ale i nemalé finanční prostředky, vychází ze sdíleného přesvědčení o jeho pozitivních dopadech. I proto je nezbytné průběžně sledovat a vyhodnocovat jeho vliv na klíčové metriky, jako je školní docházka, dochvilnost, chování nebo prospěch, a sledovat přínosy, které má pro celou školu. Jako klíčová se ukazuje i metodická podpora, která v zahraničí školám pomáhá nastavit kluby tak, aby naplňovaly své cíle, aby se jich účastnil co nejvyšší počet dětí a aby byly schopné flexibilně reagovat na aktuální potřeby.

Tento rámeček však může jít ještě o krok dále a zahrnovat širší společenské, kulturní, politické a ekonomické souvislosti, které ovlivňují wellbeing žáků, pedagogů, rodičů a dalších zapojených členů školní komunity. V našem prostředí to možná nebude cíl, který si školy stanoví hned od počátku, ale ze zahraniční praxe se ukazuje, že zapojení místních podnikatelů, dobrovolníků, spolků, institucí, organizací, ale i různých generací a lidí s různými zkušenostmi, může snídaňový klub pozvednout do středu celé lokality a generovat další přidanou hodnotu pro školu, která klub provozuje.

⁴ Zpracováno podle [Build them Up Guide: A Guide to Starting and Sustaining a Successful School Breakfast Club](#)

Financování

Kromě základního zdroje financování se jako dobrá strategie a praxe ukazuje snaha o nalezení dalších donorů a partnerů, díky kterým je možné zvyšovat kvalitu nabízeného jídla, zahrnout zdravější a lokální produkty a rozšířit nabídku mezi vyšší počet žáků.

Možnosti, jak tohoto docílit, závisí na iniciativě a situaci školy, jejím napojení na místní komunitu, neziskové organizace a podnikatele. Někde to může být místní výrobce mléčných produktů nebo pekárna, která ráda každé ráno věnuje několik bochníků chleba, jinde se školám podařilo domluvit s místním supermarketem nebo producentem ovoce a zeleniny.

V zahraničí některé školy své kluby provozují díky zapojení do programů podporovaných velkými potravinářskými společnostmi a řetězci (v Británii například Kellogg's) nebo navázaly spolupráci s potravinovými bankami.

I v ČR existují programy, které propojují soukromý sektor se školami a zdravým stravováním. Jedním z nich je například Skutečně zdravá škola. Fungují ale i další iniciativy, které podporují (zdravé) školní stravování, i když se v tuto chvíli soustředí převážně na obědy a školní bufety (například WOMEN FOR WOMEN a jejich Obědy pro děti nebo Zdravá školní jídelna).

Udržitelnost klubu lze zajistit i díky využití dobrovolníků. Nabízí se i možnost podat prostřednictvím úřadu práce žádost o příspěvek na pokrytí (části) mzdy dotovaného pracovního místa pro zaměstnance, který bude mít chod klubu na starost (po boku asistenta pedagoga například).

Výživa a hygiena

Při realizaci snídaňového klubu doporučujeme vycházet z vyhlášky o školním stravování a držet se norem pro nakládání s jídlem. Pokud budete svůj klub provozovat ve školní jídelně a do přípravy potravin zapojovat personál kuchyně, bude to pro vás jednodušší. Vedoucí kuchyně by měl být se všemi nezbytnými předpisy obeznámen. Pokud zvolíte jiný model, ujistěte se, že koordinátor programu uvedené vyhlášky zná a řídí se jimi.

Kromě toho by v blízkosti místnosti, ve které se klub odehrává, měly být k dispozici toalety a dostatečný počet umyvadel.

Zapojení dobrovolníků

Ač dobrovolnictví není na českých školách příliš využíváno, má většina z nich zkušenosti například s doučováním nebo zajištěním volnočasových aktivit. I snídaňové kluby poskytují řadu příležitostí pro zapojení dobrovolníků, ať už přímo na místě při zajištění chodu klubu, tak v rámci externí podpory, mezi kterou může patřit třeba PR nebo grafický design.

Zajištění dobrovolníků je práce koordinátora programu. Na něm je, aby identifikoval vhodné pozice, našel způsoby, jak dobrovolníky oslovit (například ve spolupráci s místním dobrovolnickým centrem), zajistil, aby splňovali legislativní požadavky pro práci s dětmi a ve školním prostředí, zajistil jejich proškolení i to, aby měli dostatek informací a byli se svou rolí spokojeni. Pokud se dobrovolníci podílejí přímo na přípravě nebo výdeji jídla, je na koordinátorovi, aby plánoval a udržoval rozpis směn.

Dobrovolníci se mohou podílet na tvorbě jídelníčku, přípravě jídel/surovin na druhý den, nákupu, vydávání jídla, úklidu, fundraisingu, koordinaci dobrovolníků, komunikaci se členy místní komunity nebo lokálními podniky, přípravě mediálních výstupů, grafických činnostech, správě webových stránek nebo sociálních sítí, psaní článků, zajištění doprovodných aktivit nebo mentoringu dobrovolníků z řad žáků. Možností je opravdu celá řada a záleží na vás, do čeho dobrovolníky zapojíte.

Zapojení žáků

Školy, kterým záleží na tom, aby jejich klub plnil i svou sociální funkci a pomáhal dětem rozvíjet jejich schopnosti, dovednosti a sebevědomí, zapojují žáky do jeho plánování, chodu i evaluace. To může zvýšit zájem i mezi staršími žáky, kteří mohou mít pocit, že klub je jen pro malé. Vhodná je i úzká spolupráce se žákovskými parlamenty.

Snídaňové kluby, které pracují s žáky, jsou udržitelnější. Tato praxe přispívá k destigmatizaci klubu a pomáhá jej propojit s celou školní komunitou. Díky tomu, že se mohou na chodu klubu podílet, se žáci cítí být jeho součástí, jsou na svůj klub hrdí. Pomáhají tak posilovat pozitivní obraz klubu, spoluvytvářejí vřelou atmosféru, která přispívá k jeho zkvalitňování.

Ať už se podílejí na přípravě a výdeji jídel, nebo třeba na propagaci klubu, mohou si žáci odnést cenné zkušenosti a poznatky. Naučí se připravovat zdravé snídaně, upevní si své vlastní zdravé stravovací návyky, posílí se jejich sebevědomí, manažerské, komunikační a vůdčí schopnosti i týmová spolupráce. V kuchyni mohou procvičovat čtení, matematiku i kritické myšlení.

Například v kanadských školách se žáci podílejí na vaření a přípravě jídla, jeho servírování, přípravě místnosti a následném úklidu, výzdobě, plánování jídelníčků nebo realizaci doplňkových aktivit. Starší děti mohou pomáhat těm mladším s úkoly a doučováním, mohou provozovat čtenářský klub nebo využít svých schopností a talentů a sdílet je s ostatními.

Monitoring a evaluace

Monitoring a evaluace nemusí být nijak komplikované. Jejich design bude vycházet z nastavení vašeho snídaňového klubu, cílů a metrik, které chcete sledovat. Mohou probíhat průběžně nebo jednou ročně v předem určeném období, pomocí formalizovaných i neformálních nástrojů. Zpětnou vazbu je vhodné sbírat od personálu, který se podílí na realizaci klubu, pedagogického sboru, dětí, rodičů a dalších osob, které jsou do klubu zapojeny.

Základním nástrojem je evidence docházky do snídaňového klubu. Tu je možné realizovat různými způsoby, nicméně přehled o docházce potřebujete i proto, abyste věděli, jaké děti do klubu chodí, a mohli zhodnotit, zda klub pomáhá těm nejohroženějším. U dětí, které se klubů účastní, lze sledovat i takové parametry, jako je dochvilnost a prospěch.

Zajímat by vás ale neměly jenom měřitelné dopady – pro zhodnocení úspěšnosti klubu jsou důležitá i kvalitativní data. Pomoci vám mohou i třídní učitelé, kteří si mohou všimnout změn v rámci celého třídního kolektivu, změn v chování, koncentraci nebo psychické pohodě dětí. Koordinátor klubu od nich může sbírat zpětnou vazbu průběžně prostřednictvím neformálních rozhovorů.

Pokud vaše škola realizuje i jiné programy, je možné, že pozitivní dopady nelze přiřknout exklusivně snídaňovým klubům. Všimněte si toho, jak se jednotlivé programy doplňují.

Co je užitečné monitorovat

- Kolik dětí pravidelně dochází do klubu?
- Jaké jsou jejich charakteristiky (gender, věk, nárok na obědy zdarma)?
- Jak často děti chodí?
- Liší se to v průběhu týdne, v různých ročních obdobích, podle aktuálního jídelníčku?
- Jak se zlepšila docházka, dochvilnost, prospěch, chování dětí?
- Jaká je zpětná vazba od personálu, dětí a jejich rodičů?
- Jaké jsou roční náklady na provoz klubu?

Jak vypadá úspěšný klub⁵

1 Poskytuje přístup ke zdravým snídaním v příjemném a vlném prostředí a každý školní den.	2 Je otevřený všem dětem, které se chtějí programu účastnit, přispívá k destigmatizaci.	3 Obsahuje pestrou nabídku potravin, které jsou kvalitní a nutričně vyvážené, chutné a pro děti zajímavé.
4 Nabízí ovoce a zeleninu a podporuje děti v tom, aby zkusily nové potraviny.	5 Vytváří bezpečné a přívětivé prostory pro děti a mladé lidi, ve kterých se při jídle mohou socializovat a podílet na budování komunity.	6 Podporuje zapojování žáků, dobrovolnictví a rozvoj důležitých dovedností, leadershipu, sebevědomí.
7 Pomáhá budovat pozitivní vztahy mezi školou a komunitou, nabízí a poskytuje pozitivní vzory.	8 Poskytuje žákům celou řadu možností, jak se dozvědět více o jídle, výživě, vaření, zdravém životním stylu, učí je pro život.	9 Přispívá zlepšování školní komunity a zaměření školy na budování zdravého, podpůrného prostředí, ve kterém se žákům dobře daří.

⁵ Adaptováno z [School Breakfast Coordinator Guidebook](#)

Snídaňové kluby a podpora NPI

Financování

Příspěvek na provoz snídaňových klubů obsažený ve výzvě Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k předkládání žádostí o poskytnutí dotace z Národního plánu obnovy na podporu škol činí 20 korun na žáka a den. Zároveň zahrnuje financování personálu ve výši 210 korun na hodinu a skupinu do 25 dětí.

Pokud si škola vybere snídaňový klub jako nástroj, je na ní, jak k provozování klubu přistoupí. Z osobních nákladů je možné hradit zaměstnance jídelny nebo jiného pracovníka pověřeného přípravou jídla. Snídaně lze objednávat u externí firmy a příspěvek využít na pokrytí času potřebného pro koordinaci klubu. Tu lze zahrnout i do popisu práce některé z nabízených pozic – například asistenta pedagoga, sociálního pedagoga nebo koordinátora inkluze. Vhodnou kombinací dostupných nástrojů je možné získat dostatečnou personální kapacitu potřebnou pro realizaci klubu.

Předpokládáme, že časová náročnost spojená s koordinací snídaňového klubu se bude pohybovat mezi dvěma až pěti hodinami denně. Dvě hodiny představují minimalistickou variantu, kdy koordinátor ve spolupráci s pracovníkem zodpovědným za přípravu jídla zajistí každodenní chod klubu, bude o něm informovat pedagogický sbor, zajistí účast dětí, doprovodné aktivity v základním rozsahu, potřebnou administrativu (ve spolupráci s manažerem projektu), propagaci, monitoring a evaluaci. Pokud má klub plnit i další funkce, je třeba počítat s vyšší časovou dotací. Ta by měla být zřejmá už z úvodní rozvahy.

Metodická podpora

Konzultanti, metodici a garanti z NPI mohou pomoci s nastavením cílů a zaměřením klubu, ale i s hledáním dalších možností financování v případě, že prostředky z Národního plánu obnovy neumožní škole realizovat snídaňový klub pro všechny žáky.

Rádi s vámi probereme situaci vaší školy, pomůžeme s rozhodnutím, zda kluby nejprve otestovat v menším rozsahu a postupně rozšiřovat o další skupiny žáků a aktivity, nebo zda rovnou začít s ostrým provozem. Rádi vás provedeme úvodní rozvahou, pomůžeme zacílit klub na vybrané skupiny žáků, popřípadě hledat způsoby, jak jej otevřít všem. Můžeme pomoci i s komunikací s rodiči, propagací klubu a nápady, jak jej začlenit do každodenního života celé školy nebo jak zajistit jeho udržitelnost.

Společně můžeme nastavit i nástroje pro monitoring a evaluaci a na základě sebraných dat a zpětné vazby kluby vylepšovat. Jsme k dispozici pro koordinátory klubu i vedení školy. Ti s námi mohou diskutovat své pokroky, ale i výzvy, překážky a problémy, se kterými se potýkají. Kromě individuálních nebo skupinových konzultací budeme v rámci nabídky vzdělávání realizovat i webináře zaměřené na zakládání a provoz snídaňových klubů. Pomůžeme vám snídaňové kluby propojit i s dalšími nástroji, které projekt nabízí.

Oblasti, se kterými mohou naši konzultanti, metodici a garanti pomoci:

- identifikace dětí, které jsou ohrožené hladem;
- rozšíření nabídky snídaní na vyšší počet žáků / lepší zacílení programu;
- zapojení dětí z domácností, které jsou „obtížně dosažitelné“;
- rozšíření poskytování jídla o přidanou hodnotu snídaňového klubu;
- nastavení cílů a nalezení modelu vhodného pro vaši školu;
- propagace klubu a zapojení dětí a rodičů;
- sledování dopadů a přínosů poskytování snídaní.

Přílohy

Jak lze snídaňové kluby podporovat s dalšími nástroji

A. Personální podpora

Nástroj	Z popisu nástroje	Jak propojit?
A1 Asistent pedagoga pro žáky se sociálním znevýhodněním	b) podpora žáků při adaptaci na školní prostředí a při zapojení do kolektivu třídy/skupiny; c) psychosociální podpora žáků, podpora učitele při péči o fyzické i duševní zdraví žáků; d) podpora žáků při doučování a při přípravě na výuku v době mimo vyučování; e) podpora žáků při jejich zapojení do školní družiny / školního klubu a dalších aktivit nabízených školou; f) podpora komunikace mezi školou a zákonnými zástupci žáků; g) spolupráce s poradenskými pracovníky školy a s pracovníky NNO zapojenými do vzdělávání žáků;	– může SK koordinovat nebo se ho účastnit; – může v rámci SK podporovat konkrétní žáky; – může o/díky SK komunikovat s rodinou;
A2 Školní speciální pedagog	b) intervence zaměřené na podporu pozornosti žáků a snížení deficitů dílčích funkcí (vnímání, paměť); c) podpora komunikačních schopností žáků; d) intervence v oblasti náročného chování žáků, psychická a emocionální podpora žáků; e) podpora žáků při adaptaci na školní prostředí a při sociálním začlenění, podpora studijní motivace žáků;	– může se SK účastnit; – může v rámci SK podporovat konkrétní žáky; – může pomoci identifikovat žáky, kteří SK potřebují;
A3 Školní sociální pedagog	a) identifikace žáků se sociálním znevýhodněním a jejich monitoring; b) podpora školní docházky a studijní motivace žáků; c) podpora žáků při adaptaci na školní prostředí a při sociálním začlenění; d) podpora žáků při přípravě na výuku a při jejich zapojení do volnočasových aktivit organizovaných školou; f) facilitace spolupráce mezi školou a zákonnými zástupci žáků; h) koordinace programů zaměřených na bezplatné školní stravování žáků;	– může SK koordinovat nebo se jich účastnit; – může v rámci SK podporovat konkrétní žáky; – může o/díky SK komunikovat s rodinou; – může pomoci identifikovat žáky, kteří SK potřebují;
A5 Školní psycholog	a) identifikace žáků se sociálním znevýhodněním a jejich monitoring; b) prevence a intervence v oblasti sociálního klimatu třídy/školy; c) prevence a intervence v oblasti náročného chování žáků; d) intervence zaměřené na podporu pozornosti žáků a snížení deficitů dílčích funkcí (vnímání, paměť); e) podpora žáků při adaptaci na školní prostředí a v sociálním začlenění; f) individuální konzultace s žáky, podpora jejich studijní motivace; g) podpora pedagogů při péči o fyzické i duševní zdraví žáků;	– může se SK účastnit; – může v rámci SK podporovat vybrané žáky nebo skupinu žáků; – může pomoci identifikovat žáky, kteří SK potřebují; – může SK propojit s preventivními aktivitami a podporou duševního zdraví žáků;

A6	Koordinátor inkluze	<ul style="list-style-type: none"> a) identifikace žáků se sociálním znevýhodněním a jejich monitoring; d) podpora komunikace mezi pedagogickými pracovníky a zákonnými zástupci žáků; f) podpora spolupráce školy se zřizovatelem; h) koordinace aktivit zaměřených na rozvoj fyzického i duševního zdraví žáků, facilitace spolupráce školy s psychosociálními a zdravotními službami; i) koordinace programů zaměřených na bezplatné školní stravování žáků, facilitace spolupráce mezi školou a OSPOD / NNO / zařízeními sociálních služeb; j) koordinace s dalšími relevantními místními aktéry (Agentura pro sociální začleňování, Úřad práce, soukromé subjekty). 	<ul style="list-style-type: none"> – může SK koordinovat nebo se jich účastnit; – může pomoci identifikovat žáky, kteří SK potřebují; – může o/díky SK komunikovat s rodinou; – může SK propojit s podporou fyzického i duševního zdraví žáků; – může síťovat s dalšími relevantními partnery;
A7	Adaptační koordinátor	<ul style="list-style-type: none"> b) pomoc při seznamování se s běžným režimem a uspořádáním vyučovacího dne a vyučování (rozvrh hodin, stěhování z kmenových do odborných učeben, možnosti stravování zajišťované školou, školní klub, školní družina, nabídka zájmové činnosti a kroužků apod.); 	<ul style="list-style-type: none"> – může SK využít pro podporu adaptace žáků nebo adaptaci zajišťovat ve spolupráci s dalšími pracovníky;
A8	Pracovník volnočasových aktivit	<ul style="list-style-type: none"> a) příprava a realizace volnočasových aktivit organizovaných pro žáky školou; b) spolupráce na přípravě a realizaci doučování žáků, propojení doučování s volnočasovými aktivitami; c) podpora studijní a pracovní motivace žáků; e) vedení dobrovolníků zapojených do volnočasových aktivit pro žáky; f) poskytování konzultací zákonným zástupcům žáků a pedagogům školy v oblasti doučování a aktivního trávení volného času žáků; g) spolupráce s NNO, SVC, sociálními službami a dalšími subjekty zajišťujícími volnočasové aktivity pro žáky; 	<ul style="list-style-type: none"> – může se zapojovat do doprovodných aktivit, zajišťovat je nebo na nich spolupracovat; – může koordinovat dobrovolníky z řad žáků; – může do realizace doprovodných aktivit v rámci SK zapojovat další partnery;
A9	Koordinátor mentorského programu pro žáky	<ul style="list-style-type: none"> a) nastavení, vedení a propagace služby mezi žáky i pedagogickým sborem dle dostupných a ověřených dobrých praxí; b) identifikace, oslovení, motivace a zaškolení žáků vhodných k výkonu pozice žakovského mentora; c) vedení a supervize žakovských mentorů; d) sběr zpětných vazeb ze strany žáků – uživatelů služby a jejich vyhodnocování; e) komunikace o průběhu, stavu, přínosech a též limitech služby s kolegy z pedagogického sboru a koordinace vzájemně se doplňujících činností a aktivit; f) další práce související s výše uvedenou pedagogickou činností. 	<ul style="list-style-type: none"> – může účastníky mentorského programu zapojovat do SK;

B. Přímá podpora žáků

Nástroj	Jak propojit? (Vždy je nutné se vyvarovat dvojímu financování.)
B1 Pedagogická intervence – doučování	Někteří žáci rádi využijí SK k vypracování domácích úkolů nebo doučování. Doučování může probíhat buď přímo v rámci klubů, případně je možné se na nich s žáky domluvit na další podobě. Pokud by doučování mělo probíhat ráno, je vhodné žákům zajistit i stravu. Snídaně může podpořit účast na doučování.
B2 Pedagogická intervence v době školních prázdnin – doučování	Pokud se rozhodnete doučovat i o prázdninách, je možné zároveň provozovat i SK (i v menším měřítku).
B3 Pedagogická intervence se zaměřením na podporu rané adaptace žáků	Školní snídaňové kluby poskytují ideální prostředí pro rozvoj komunikačních a sociálních dovedností, podporují adaptaci ve školním kolektivu. Doprovodné aktivity mohou vést i k rozvoji slovní zásoby nebo jemné motoriky. Adaptaci může i v rámci SK buď zajišťovat přímo adaptační koordinátor, nebo může potenciálu SK využít po domluvě s asistentem pedagoga nebo jiným pracovníkem, který SK koordinuje.
B4 Psychosociální intervence, podpora duševního zdraví dětí a žáků, preventivní práce	SK poskytují prostor pro individuální i skupinovou práci se žáky se sociálním znevýhodněním, může se jich účastnit školní psycholog, mohou být využívány jako preventivní nástroj, aktivita, která směřuje k rozvoji pozitivních vztahů a wellbeingu na celé škole.
B6 Vzdělávací akce pro žáky se zaměřením na zvyšování jejich studijní motivace; adaptační, socializační aktivita	Takyé pro besedu pro žáky, uvedenou ve čtvrtém příkladu pod popisem nástroje, je možné využít zázemí SK. Lze pozvat například úspěšného sportovce a propojit jeho prezentaci s tématem zdravé stravy a zdravého životního stylu.
B7 Zážitekový vzdělávací program pro žáky	Zážitekovou aktivitu je možné postupně představovat na SK, společně se na ni chystat, v samotný den konání na něm může například začínat. Pokud by zážitekový program spočíval v exkurzi do firmy, která se zabývá například produkcí potravin, je SK klub také velmi vhodným místem, jak zážitek ještě více rozšířit a zužitkovat.
B9 Školní akce zaměřená na posílení spolupráce s rodiči žáků se sociálním znevýhodněním	Například jednou za rok nebo za pololetí může být snídaňový klub otevřen rodičům nebo celým rodinám žáků se sociálním znevýhodněním. Může jít o nějakou zvláštní příležitost, oslavu, start pro další aktivitu (sportovní den, „Na kafe s rodiči“).

Inspirace pro komunikaci s rodiči⁶

Příklad základního úvodního dotazníku

Milí rodiče,

Snažíme se zjistit, zda máte jako rodiče žáků naší školy zájem o to, aby Vaše děti před začátkem vyučování navštěvovaly nový snídaňový klub Ranní ptáče. V rámci tohoto klubu budeme pro všechny děti zajišťovat snídani (zdarma) a plánujeme i to, že v něm budou probíhat různé aktivity. Klub Ranní ptáče pro vaše děti představuje skvělý způsob, jak začít den. Abychom si vytvořili lepší představu o tom, co rodiče a děti od klubu očekávají, prosíme o vyplnění krátkého dotazníku.

1. Máte zájem o to, aby Vaše dítě docházelo do školy před vyučováním?

ano ne

2. Chtěli byste, aby Vaše dítě mělo možnost v rámci tohoto klubu posnídat?

ano ne

3. V kolik hodin by podle Vás měl klub otevírat?

7:00 7:15 7:30

4. Pokud nemáte o klub zájem, můžete nám sdělit, jaké jsou Vaše hlavní důvody?

---

5. Chtěli byste se na zajištění chodu klubu podílet jako dobrovolníci (od dobrovolníků nevyžadujeme žádnou předchozí zkušenost a poskytneme jim nezbytné školení)?

ano ne

6. Měli byste zájem využívat snídani společně s Vašimi dětmi (za cenu 35,-/osobu)?

ano ne

7. Pokud se chcete dozvědět více, budeme rádi, když nám na sebe necháte aktuální kontakt a napíšete nám, co by Vás zajímalo.

---

8. Máte nějaké další komentáře?

Děkujeme!

Pokud máte nějaké dotazy, prosíme, obraťte se na

Jméno:

Telefon:

E-mail:

⁶ Vzory dotazníků jsou adaptovány z předloh v zahraničních metodikách. Ty obsahují další zdroje pro využití školami (odkazy najdete ve zdrojích).

Detailní dotazník: Chceme/potřebujeme ve škole snídaňový klub?

1. Jak často vaše dítě snídá doma během normálního týdne (cereálie, pečivo / teplé jídlo)?

- Každý den
- 4–6 dní v týdnu
- 1–3 dny v týdnu
- Skoro nikdy / nikdy
- Nevím

2. Co vaše dítě většinou ráno jí?

- Cereálie / ovesnou kaši
- Teplou snídaní
- Brambůrky
- Ovoce
- Pečivo
- Čokoládu/sušenky/sladkosti
- Nic
- Nevím
- Něco jiného: _____

3. Co vaše dítě většinou ráno pije?

- Čaj / kávu / horkou čokoládu
- Ovocný džus
- Šumivé limonády
- Mléko
- Vodu
- Nic
- Nevím
- Něco jiného: _____

4. Kde vaše dítě většinou snídá?

- Doma
- Po cestě do školy
- Ve škole
- Jinde: _____

5. Jak často si vaše dítě čistí zuby?

- Více než jednou denně
- Jednou denně
- Jednou týdně
- Nikdy
- Nevím

6. Co si myslíte o snídaňovém klubu?

- Je to skvělý nápad
- Ten nápad se mi nelíbí
- Vím toho o něm jen velmi málo

7. Co konkrétně vás k tomuto názoru na snídaňový klub vede? _____

8. Jaké výhody spatřujete v tom, že by vaše dítě docházelo do snídaňového klubu?

<i>Souhlasíte s následujícími tvrzeními?</i>	<i>Ano</i>	<i>Ne</i>	<i>Nevím</i>
• Děti by ve snídaňovém klubu jedly dobrou snídani.	☐	☐	☐
• Pokud by naše děti chodily do klubu, já nebo můj partner bychom mohli jít dříve do práce.	☐	☐	☐
• Děti se spíše nasnídají, když budou s kamarády.	☐	☐	☐
• Děti budou ve snídaňovém klubu v bezpečném prostředí, s dozorem dospělých.	☐	☐	☐
• Děti si v klubu spíše vyčistí zuby.	☐	☐	☐

9. Jaké obavy ve vás snídaňové kluby vyvolávají?

<i>Souhlasíte s následujícími tvrzeními?</i>	<i>Ano</i>	<i>Ne</i>	<i>Nevím</i>
• Bojím se, že pro nás budou kluby moc drahé.	☐	☐	☐
• Snídaňový klub ještě více prodlouží školní den.	☐	☐	☐
• Mé dítě bude chtít chodit, protože chodí kamarádi.	☐	☐	☐
• Bojím se, že tak brzy mé dítě nevstane.	☐	☐	☐
• Preferuji, aby mé dítě snídalo doma.	☐	☐	☐

10. Myslíte, že budete mít zájem o to, aby vaše dítě do klubu chodilo?

- Ano, pravidelně
- Ano, občas
- Ještě nevím
- Ne, není to pravděpodobné

Vzor průvodního dopisu a souhlasu s účastí

Vážení rodiče / zákonní zástupci,

SNÍDAŇOVÝ KLUB RANNÍ PTÁČE

Na základní škole U Slunce chceme dopřát všem dětem takový start dne, který jim pomůže dosahovat lepších studijních výsledků. Rozhodli jsme se proto ve škole zavést snídaňový klub. Všimli jsme si totiž, že mnoho našich žáků ráno nesnídá. A s prázdným žaludkem se jim hůře učí.

Ranní ptáče otevře své dveře v pondělí 1. října 2022 v 7:00 ve školní jídelně. Nabízet bude snídaně ve formě cereálií, pečiva, ovoce a nápojů. Žáci budou mít snídaně zdarma, rodinní příslušníci je budou moci využít za poplatek 35 korun za osobu. Uvítáme, když se dle Vašich možností zapojíte.

Klub bude otevírat každý den v 7:00, výdej snídaní bude začínat v 7:30. Jídlo bude pro žáky připravovat vedoucí školní kuchyně Jana Novotná, koordinátorkou klubu je sociální pedagožka Marie Stará – obě mají dlouholeté zkušenosti a naši žáci je znají.

V rámci klubu připravujeme také různé hry a kvízy, žáci se tu mohou účastnit čtenářského kroužku, dodělat si domácí úkoly nebo zvolit jednu z nabízených sportovních aktivit. Budeme rádi, když se do klubu a aktivit budou děti účastnit pravidelně. Pokud klub nestihnou, dostanou svačinu ve třídě.

Prosíme, vyplňte přiložený souhlas s účastí Vašeho dítěte ve snídaňovém klubu a pošlete nám ho zpět.

S úctou,

Xxx, ředitelka ZŠ U Slunce

Souhlasím s docházkou mého dítěte / mých dětí _____ a _____ do snídaňového klubu Ranní ptáče a potvrzuji, že zajistím jejich bezpečnou cestu do školy.

Upozorňuji na následující alergie / zdravotní omezení: _____

Rád/a se do klubu zapojím jako:

- dobrovolník/dobrovolnice (mohu tyto dny: pondělí, úterý, středa, čtvrtek, pátek);
- dodám suroviny/vybavení;
- podpořím klub finančně;
- jinak: _____

Jméno:

Kontakt:

Podpis:

Datum:

Vzory dotazníků pro žáky

Řekni nám, co si myslíš (dotazník pro starší žáky)

Uvažujeme o založení snídaňového klubu a potřebujeme tvou pomoc, abychom zjistili, co si o tomto nápadu myslíš. Prosím, zkus na následující otázky odpovědět co nejupřímněji. Nejsou žádné správné ani špatné odpovědi. Chceme vědět, co si myslíš, aby klub bavil tebe i tvé spolužáky a spolužačky. Děkujeme za tvé nápady!

O TOBĚ

1. Kolik je ti let? _____ Jsi dívka nebo chlapec? dívka chlapec
2. Snídáš doma, než odcházíš do školy?
 většinu dní v některé dny málokdy nikdy
3. Kupuješ si něco k jídlu po cestě do školy?
 většinu dní v některé dny málokdy nikdy
4. Co si kupuješ k snídani? _____
5. Kolik korun za snídani utratíš? _____
6. Pokud vůbec nesnídáš, napiš nám, proč: _____
7. Stává se ti někdy, že máš ráno hlad? ano ne
8. Jak se dostáváš do školy?
 pěšky na kole autem hromadnou dopravou
9. V kolik hodin odcházíš ráno do školy? _____
10. A v kolik hodin do školy většinou přicházíš? _____
11. Máš nějaké potraviny, které nemůžeš jíst? ano ne
12. Pokud ano, jaké? _____
13. Je něco, co by ti znemožňovalo do klubu chodit? _____

O SNÍDAŇOVÉM KLUBU

14. Jaká jídla chceš, aby snídaňový klub nabízel?
 cereálie, ovesné kaše toasty, pečivo teplou snídani
 ovoce jogurty jiné: _____
15. A co by měl nabízet za pití?
 vodu ovocné džusy mléko čaj jiné: _____
16. Jaké hry, aktivity nebo zábavu chceš na snídaňovém klubu?
 míčové hry, sporty deskové hry koutek pro domácí úkoly internet
 výtvarné aktivity kvízy, soutěže čtenářský koutek jiné: _____
17. Co by bylo pro tebe hlavním důvodem, proč do klubu chodit?
 jídlo snídane s kamarády hraní her, aktivity doděláné úkolů
 možnost strávit někde čas před školou nevím jiné: _____
18. K čemu myslíš, že by měl klub sloužit? _____
19. Jak chceš, aby se klub jmenoval? _____

Vzory evaluačních dotazníků

Jednoduché kartičky pro menší děti

Přední strana

JAKÁ BYLA TVÁ SNÍDANĚ?

Tvůj názor je pro nás důležitý!

Na zadní stranu kartičky nám prosím napiš, co si myslíš, že děláme dobře, jaká jsou tvá nejoblíbenější jídla, která rád snídáš, a co můžeme ještě vylepšit.

Zadní strana

JAKÁ BYLA TVÁ SNÍDANĚ?

Dotazník pro mladší žáky

Rádi bychom věděli, co si naši žáci o snídaňových klubech myslí a jak by je případně vylepšili. Budeme rádi, když nám odpovíš na pár otázek.

- Co máš na snídaňovém klubu nejraději?

- Co se ti na něm naopak nelíbí?

- Máš nějaký nápad, jak snídaňový klub vylepšit?

- Co o klubu říkáš svým kamarádům a kamarádkám?

Děkujeme za odpovědi.

Až budeš mít dotazník hotový, vlož ho do krabice u vchodu do jídelny.

Dotazník pro starší žáky

Potřebujeme tvou pomoc, abychom zjistili, co si myslíš o našem snídaňovém klubu. Prosím, zkus na následující otázky odpovědět co nejupřímněji. Nejsou žádné správné ani špatné odpovědi.

1. Kolik je ti let? _____ Jsi dívka nebo chlapec? dívka chlapec

2. Kdy jsi do klubu začal/a chodit? _____

3. Jak často do klubu docházíš? každý den 2-3x týdně jednou týdně

4. Jaká jídla v klubu většinou jíš?

cereálie, ovesné kaše toasty, pečivo teplou snídani
 ovoce jogurty jiné: _____

5. A jaké si ráno ve škole vybíráš pítí?

vodu ovocné džusy mléko čaj jiné: _____

6. Co dalšího bys uvítal/a v nabídce? _____

7. Jaká aktivita tě nejvíc baví?

míčové hry, sporty deskové hry koutek pro domácí úkoly internet
 výtvarné aktivity kvízy, soutěže čtenářský klub jiné: _____

8. A co máš na školním snídaňovém klubu nejraději?

jídlo snídaně s kamarády hraní her, aktivity doděláné úkolů
 možnost strávit někde čas před školou nevím jiné: _____

9. Co chceš, aby se na snídaňovém klubu změnilo? _____

10. Od té doby, co chodíš do klubu, vnímáš u sebe některé z následujících změn? Zaškrtni vše, s čím souhlasíš.

při vyučování se mi lépe soustředí až do oběda nemám hlad
 mám díky klubu nové kamarády mám přes den více energie
 jím víc ovoce ráno jím méně čokolády / sladkostí

11. Cítíš se díky klubu jinak i ve škole? Změnil/as na ni názor? ano ne

Zkus nám napsat, jak: _____

12. Je něco, co se ti na snídaňovém klubu nelíbí? ano ne

Zkus to prosím více vysvětlit: _____

13. Řekl/a bys svým kamarádům/kamarádkám, aby do klubu chodili? ano ne

Napiš, proč: _____

Děkujeme, že jsi nám řekl/a, co si o snídaňovém klubu myslíš!

Modelové příklady

Tyto modelové příklady mají sloužit jako inspirace, jak uchopit unikátní situaci vaší školy. Nejsou úplným výčtem toho, jak lze snídaňové kluby realizovat, mohou se mezi sebou prolínat, jednotlivé prvky je možné kombinovat. Naším cílem bylo doplnit i možné vazby na další nástroje z katalogu, budeme ale rádi, když si vaše škola bude hledat vlastní cesty a klub kombinovat i s dalšími nástroji.

Snídaně u stolu	
Modelový příklad	Škola má 500 žáků a díky průzkumu představu, že o kluby předběžně projeví zájem 120 žáků (a to z různých důvodů). Většina dětí bydlí v okolí školy a nemají problém docházet ráno dříve. Škola proto zvolí model snídaňových klubů ve školní jídelně. Do přípravy jídel zapojí vedoucí školní kuchyně a kuchařku. Kluby bude provozovat v pondělí, ve středu a v pátek. Protože chce, aby byly kluby co nejvíce inkluzivní, otevřené a aby žádné dítě nemělo hlad, nadimenzuje je na 150 žáků. Jejich koordinaci svěří dvěma pozicím – koordinátorovi inkluze a asistentovi pedagoga (SK mají v popisu práce). Ti spolupracují i s dalšími pozicemi na identifikaci žáků, kterým kluby primárně nabízet, i na zapojování žáků do doprovodných aktivit. Jednou týdně bude na klubech přítomný školní psycholog. Z dotazníků vědí, že zhruba 20 žáků chodí do školy většinou na poslední chvíli, rozhodnou se tedy 20 snídaní připravovat formou balíčků. Dětem je předá asistent. Balíčky vyrobí i z případných přebytků tak, aby byly k dispozici o velké přestávce. Jednou za pololetí je snídaňový klub přístupný i rodičům a koordinátoři na něj pozvou zajímavého hosta.
Náklady na jeden školní rok	511 200,- (150 žáků, 6 hodin přípravy, 12 dnů v měsíci, 10 měsíců)
Zapojené pozice	A1 – Asistent pedagoga pro žáky se sociálním znevýhodněním A6 – Koordinátor inkluze
Možná vazba na další nástroje	A5 – Školní psycholog B9 – Školní akce zaměřená na posílení spolupráce s rodiči žáků se sociálním znevýhodněním
Výhody	<ul style="list-style-type: none"> • pestřejší nabídka jídel • lepší možnosti pro socializaci a budování vztahů, školní komunity • personál a starší žáci mohou působit jako vzory • jedna centrální lokace • příležitosti pro doprovodné aktivity, včetně vzdělávání o zdravé stravě
Nevýhody	<ul style="list-style-type: none"> • prostorové nároky, zajištění dozoru • možná nižší účast • nemusí žákům poskytovat dostatek času, aby se najedli před vyučováním • samotný model snídaně v jídelně může opomíjet žáky, kteří do školy dojíždějí / docházejí na poslední chvíli

Snídaně ve třídě

Modelový příklad	<p>Škola se nachází ve městě, které má vysoký index sociálního znevýhodnění. Má 300 žáků a z předběžného průzkumu vyplynulo, že hlad ráno mají zejména mladší děti, starší si občas kupují snídani cestou. Jejich rodiče by zároveň stáli o snídaňové kluby. Většina žáků chodí do školy krátce před zvoněním, zájem mají o začátky klubů po 7:30. Škola otevře snídaňové kluby přímo ve třídách, a to na prvním stupni. Pro druhostupňové žáky připravuje každý den balíčky, které jsou k dispozici na určeném výdejním místě od 7:30 do 11:00. Jídlo objednává od externího dodavatele, který jej do školy doveze v krabicích určených pro konkrétní třídu. Jednotlivé kluby a jejich organizace jsou zodpovědností třídních učitelů / AP, podporu zajišťuje sociální pedagog.</p>
Náklady na jeden školní rok	<p>1 420 000,- (250 žáků, 10 hodin přípravy, 20 dnů v měsíci)</p>
Zapojené pozice	<p>A3 – Školní sociální pedagog</p>
Možná vazba na další nástroje	<p>A1 – Asistent pedagoga pro žáky se sociálním znevýhodněním</p>
Výhody	<ul style="list-style-type: none"> • vyšší účast • nevyžaduje vyčlenění zvláštních prostor • je časově flexibilní a vhodná i pro žáky, kteří se nestíhají najíst před začátkem první hodiny • vzdělávání o jídle a výživě lze snadno zahrnout do výuky
Nevýhody	<ul style="list-style-type: none"> • vyšší nároky na úklid • vyžaduje podporu všech zapojených pracovníků • může vyvolávat dojem, že narušuje vyučování • omezená nabídka jídel

Balíčky	
Modelový příklad	Škola má 700 žáků, 70 žije ve dvou vyloučených lokalitách, ze kterých dojíždí MHD. Z průzkumu mezi všemi žáky zjistila, že hlad mívají děti, které zároveň přicházejí na poslední chvíli. Škola zaměstnala i asistenta pedagoga pro žáky se sociálním znevýhodněním. Ten navázal kontakt s některými rodinami a zjistil, že vzhledem k omezeným spojům je pro ně těžké docházet do školy dříve. Po poradě se ŠPP škola zvolila model poskytování snídání formou balíčků a zároveň otevřela menší snídaňový klub ve cvičné kuchyňce, kam si žáci mohou balíčky přinést a sníst a kde je k dispozici čaj. Žáci si zde mohou dodělat domácí úkoly nebo se účastnit doučování. Klub jednou týdně navštěvuje školní psycholog.
Náklady na jeden školní rok	568 000,- (100 žáků, 4 hodiny přípravy, 20 dnů v měsíci)
Zapojené pozice	A1 – Asistent pedagoga pro žáky se sociálním znevýhodněním
Možná vazba na další nástroje	A5 – Školní psycholog B1 – Pedagogická intervence – doučování
Výhody	<ul style="list-style-type: none"> • snadný způsob, jak nasytit vyšší počet žáků • vhodné pro 2. stupeň • vyžaduje minimální dohled/koordinaci • samotné poskytování snídání nevyžaduje vyčlenění zvláštních prostor • žáci mohou jíst, kdy a kde si sami vyberou • minimální zapojení personálu
Nevýhody	<ul style="list-style-type: none"> • omezená nabídka jídel • vyšší množství obalů a odpadu • méně příležitostí k socializaci a vzdělávání o výživě

Příklady ze zahraničí⁷

Thorney Close

Jaké jsou pozitivní dopady poskytování snídaní na školní komunitu?

Jednou z největších změn v naší škole je, že děti díky snídaním chodí včas a zlepšila se docházka. Začátek dne je tak klidný a soustředěný a má to obrovský vliv na učení, protože děti jsou najedené a připravené se učit.

Dalším obrovským rozdílem je, že už nemáme děti, které skrývají hlad. Pokud má někdo po snídani ještě hlad, nebojí se říct si o něco dalšího. Spolupráce s organizací Magic Breakfast nám umožnila oslovit každé dítě ve škole. Je opravdu důležité, aby žádné dítě nebylo opomenuto.

Všechny děti jsou spokojené, protože mají něco k snědku a také čas na společenské aktivity. Rodiče jsou méně vystresovaní, protože nemají starosti s přípravou dětí a jejich snídaní před školou. Opravdu to posílilo pouto, které s dětmi a rodinami máme.

Snídaně se staly součástí naší kultury. Když jsme je po pandemii opět začali ve třídách podávat, děti byly nadšené, protože i pro ně to znamenalo návrat do normálního života.

Bundarra Primary School

Čím nás mohou inspirovat snídaňové kluby v Austrálii?

Otevíráme každé ráno v 8:30 a snídaní podáváme každému, kdo o ni stojí – někdy se u nás se svými dětmi nají i maminky, tatínkové, prarodiče a přátelé! Je úžasné sledovat, jak děti komunikují s ostatními žáky, se kterými by běžně nepřišli do styku.

Každý den máme k dispozici knihy, hádanky, týdenní vědomostní soutěže, omalovánky a karetní hry. Máme playlist, do kterého si děti samy vybírají písničky a který se hraje každé ráno - už se občas stalo, že se i tančilo!

Máme snídaňový tým složený ze tří starších žáků, který se každé pololetí mění. Součástí jejich práce je vítat ostatní studenty, když přijdou do kuchyně, starají se o hladký průběh snídaně. Zapojují se do přípravy zapékaných sendvičů, toastů a jablečných plátků. Po skončení snídaně pomáhají s úklidem.

Snídaňový tým má službu dvakrát týdně, i když často chodí i v jiné dny!

⁷ Adaptováno z: 1. <https://www.magicbreakfast.com/headteacher-catherine-jones> a 2. <https://www.foodbank.org.au/breakfast-club-spotlight-bundarra-primary-school/?state=vic>

Checklist a shrnutí: Principy úspěšného klubu⁸

Vybudujte udržitelný základ

- nabízejte snídani každý školní den;
- zajistěte, aby byl snídaňový klub široce dostupný, podporujte účast všech žáků;
- najděte odhodlaného a velmi dobře informovaného koordinátora programu;
- podporujte spolupráci s vedením a pedagogickými i nepedagogickými pracovníky školy;
- zajistěte finanční udržitelnost a odpovědné hospodaření;
- provádějte průběžné hodnocení programu.

Podporujte zdravé stravovací návyky

- nabízejte nutričně vyvážený jídelníček, který obsahuje potraviny v souladu se zásadami zdravého stravování a vyhláškou o školním stravování;
- zajistěte, aby byl snídaňový jídelníček v rámci možností rozpočtu vyvážený;
- volte zdravé způsoby přípravy jídel (pečení, vaření) s malým nebo žádným množstvím přidané soli, cukru, sladidel nebo tuku;
- poskytněte žákům na jídlo dostatek času a veďte je k tomu, aby vnímali signály sytosti;
- podporujte zdravé stravování prostřednictvím pozitivních vzorů a vzdělávání v oblasti potravin a výživy.

Vytvořte bezpečné fyzické a sociální prostředí

- provozujte klub na místě, které je bezpečné, všeobecně přístupné a přívětivé;
- vytvořte pro děti zábavné místo, kde se mohou setkávat a společně posnídat;
- při přípravě, skladování, podávání a manipulaci s potravinami a nápoji dodržujte bezpečnostní předpisy a zásady ochrany zdraví.

Poskytujte snídaňový klub zaměřený na děti a mladé lidi

- přivítejte a respektujte každého žáka;
- nabízejte jídelníček, který zohledňuje kulturní specifika a individuální potřeby žáků s citlivostí a alergiemi na určité druhy potravin;
- zajistěte, aby žáci měli možnost vyjádřit svůj názor na snídaňový klub;
- podporujte aktivní účast dětí, rozvoj jejich dovedností, vůdčích schopností a sebevědomí;
- podporujte pozitivní sociální interakce a posilujte sebevědomí.

Zapojte celou školní komunitu

- podporujte celoškolský přístup a partnerství s širší školní komunitou;
- propagujte program v rámci celé komunity, aby se o jeho existenci dozvěděli všichni žáci a jejich rodiny;
- aktivně získávejte dobrovolníky včetně žáků, rodinných příslušníků a členů komunity;
- budujte pozitivní vztahy mezi školou a místní komunitou a mezi žáky a dospělými mentory a vzory.

Dbejte na ochranu životního prostředí

- nepoužívejte jednorázové nádoby a náčiní;
- minimalizujte plýtvání potravinami a omezujte vznik odpadu z balených potravin;
- recyklujte a kompostujte potravinový odpad;
- zvažte založení zahrady pro pěstování potravin na pozemku školy;
- pokud je to možné, vybírejte potraviny z místních zdrojů.

⁸ Adaptováno z [Build them Up Guide: A Guide to Starting and Sustaining a Successful School Breakfast Club](#)

Odkazy a zdroje

UK	<ol style="list-style-type: none"> 1. How do schools set up and sustain successful breakfast clubs? This is what schools told us is important 2. Breakfast Clubs Setup and Implementation: Briefing for School Leaders 3. An Audit of School Breakfast Club Provision in the UK A report by Kellogg's Breakfast Club Scenarios
Organizace	<ol style="list-style-type: none"> 4. Magic Breakfast 5. Family Action 6. Kellogg's 7. Greggs Foundation
Skotsko	<ol style="list-style-type: none"> 8. Breakfast Clubs ...More of a Head Start (A step-by-step guide to the challenges of setting up and running breakfast clubs in Scotland)
Severní Irsko	<ol style="list-style-type: none"> 9. Healthier breakfast clubs 10. A Good Practice Guide for Breakfast Clubs
Austrálie	<ol style="list-style-type: none"> 11. Videa a příběhy škol
Kanada	<ol style="list-style-type: none"> 12. Build them Up Guide: A Guide to Starting and Sustaining a Successful School Breakfast Club 13. School Breakfast Coordinator Guidebook
Nový Zéland	<ol style="list-style-type: none"> 14. Best Practice Guidelines for Establishing Breakfast Clubs in Schools
USA	<ol style="list-style-type: none"> 15. A Guide to the School Breakfast Program 16. Fact Sheet: The School Breakfast Program

